CİNGÖZ RECAİ

YANGIN YERİNDE

Birinci Seri

Sekizinci Kitap

CİNGÖZ RECAİ

YANGIN YERİNDE

Birinci Seri
Sekizinci Kitap

Her Kitapta Başlı başına Bir Hikâye Var

Muharriri: Server Bedi

Tâbi ve Naşiri:
Orhaniye Matbaası
İSTANBUL
1340 (1924)

مجید کوزه‌چیان، نام مستعار سرگذشتی

یانغین پرنده

مجید کوزه‌چیان ـ داستان‌نویس و ترجمه‌ی آثار چند نویسنده‌ی
انگلیسی. متولد ۱۳۱۵ در تهران. چاپخانه و کتابفروشی
سرگذشتی از نویسندگان ایرانی آغاز کرد. داستان
پرستاری آغاز کرد. داستان

27680

T813.746

Mahmut Bey Fatih'te oturuyor, Kapalı Çarşı'daki dükkânından çıktıktan sonra, kahvede fazlaca vakit geçirdiği için eve geç dönüyordu. Eve geç dönmek bir şey değil, ama yangın yerlerinden* geçiyordu. Vakıa buna da pek aldırış ettiği yoktu. Çünkü yanında pek az para taşır soyulsa da gam yemeyeceğini düşünüyordu.

Bir akşam, yine böyle yangın yerine girerken, her vakitki gibi sağına soluna, önüne arkasına bakındı ve ta uzaklarda, bir insan karartısı gördü.

Evvela sevindi; çünkü yangın yerinden yalnız geçmemek iyi bir şeydi fakat, bu karartının şüpheli adımlarla ilerlediğini görünce zihnine kurt düştü: Acaba tenha yerlerde silah zoruyla soygunculuk yapan biri yani karmanyolacı mı?

Bu şüphe üzerine hızlı hızlı yürümeye başladı. Karartı da hızlı yürüyor, fakat Mahmut Bey'e bir türlü yaklaşamıyordu.

Mahmut Bey, bir aralık, hemen geriye dönerek bu şüpheli adamla karşılaşmak istedi. Fakat kendi de cesaret bulamayarak daha süratli adımlarla ilerledi.

Yirmi otuz adım kadar ya yürümüş ya yürümemişti. Etrafında, nereden çıktıklarını anlamadığı iki gölge daha peyda oldu. Bu gölgeler, Mahmut Bey'in beşer adım sağında ve solunda yürüyorlar, onu ortalarına alıyorlardı.

---

* 1911 yılında beş bine yakın evin yandığı Aksaray yangını ve 1918 yılında 7.500 evin yandığı Cibali yangınlarıyla Fatih semtinin belli bölgeleri uzun yıllar bir yangın yeri olarak kalmıştır, yazarın söz ettiği yangın yeri bu iki yangın mahallinden biri olmalıdır.

Mahmut Bey şaşırdı. Vaziyetini anlamak için biraz durarak sigarasını yakmak ister gibi yaptı.

Cebinden bir kibrit çıkararak çaktı. Titrek alev ışığı altında sağındaki ve solundaki adamlara baktı: Bunlar paltolarının yakasını kaldırmış, garip tavırlı, serseriden ziyade efendi kıyafetli adamlardı. Bunlar, Mahmut Bey'in şüphesini artıran hareketlerle yürüyorlardı.

Beş on adım sonra, bir duvar arkasından bir adam daha ortaya çıktı, öksürdü. Karanlıkta birkaç öksürük ona cevap verdi.

Mahmut Bey, bir kumpanya tarafından etrafının çevrildiğini hissedince, adeta koşa koşa yürümek için tabanlarını kaldırmışsa da, duvarın arkasından çıkan adam, bir hamlede üstüne atlayarak onu kollarından sımsıkı yakalamıştı.

Mahmut Bey, korkudan taş yutmuş gibi katılaşarak durakaldı, kekeliyordu:

"Benden ne istiyorsun? Fukara bir adamım."

Onu kollarından yakalayan adam, kahkaha ile gülerek dedi ki:

"Fukara mısın? Mantar atma! Sana Mahmut Bey derler. Su içinde elli bin liralık adamsın. Fakat zengin görünmemeye çalışırsın. Ve gece vakti üstünde para taşımazsın. Biz senin bu paraları ne edepsizliklerle kazandığını da biliriz."

Mahmut Bey adamakıllı titremeye başladı. Mütecaviz adamın karanlıkta çakal gözleri gibi parlayan bakışları içine işliyordu. Faydasız bir içgüdüyle yalvardı:

"Kuzum... Yapmayın... Hanımım evde bekliyor... merak eder."

Yol kesen adam cevap vermedi. Keskin bir ıslık çaldı, bütün o perakende gölgeler, Mahmut Bey'in etrafını çevirdiler. Hepsinin ellerinde, karanlıkta görülmeyen

bazı şeyler vardı. Artık Mahmut Bey'in yegâne endişesi, canını kurtarmaktı. Buna muvaffak olmak için ne yapmak lazımsa yapmaya razıydı.

Yeniden yalvarmaya başladı:

"Bana dokunmayın da ne isterseniz vereyim. Cebimdeki bütün paraları..."

Karşısındaki adam, tekrar güldü:

"Evet... Cebinde ya on ya yirmi lira var... Onunla canını mı kurtarmak istiyorsun? Bilmiyor musun ki Cingöz Recai öyle değme on, on bin lira ile kanaat etmez?"

Mahmut Bey "Cingöz Recai" ismini işitince, rüyasında Azrail gören ihtiyar bir adam gibi, tir tir titremeye başladı:

"Peki ne istiyorsun, Recai Bey. Söyle bana." dedi.

Cingöz Recai, onun bu tarzda amacını anlattığını işitince:

"Ha şöyle... Erkekçe konuşalım!" dedi.

"Bırak kollarımı da konuşalım."

"Dilin dirseklerinde değil ya, konuşuruz."

Mahmut Bey cesaret aldı:

"Öyle ama rahat edemiyorum. Kemiklerim kırılıyor."

"Kemiklerin güvercin kemiği değil, dayanıklıdır."

"Peki, ne istiyorsun söyle!"

"Cingöz Recai ne ister? Anlarsın tabii."

"Para. Anladık. Ama yanımda para yok, biliyorsun. Bankada var. Bir çek yazayım, git al."

Cingöz Recai, Mahmut Bey'in çenesini okşadı:

"Adam aldatmasını da biliyor bu Mahmut Bey, aşkolsun! Bir çek ver, savuş, elimden kurtul, sonra da ben bankaya girerken zabıtaya haber ver!"

"Vallahi zabıtaya haber vermem. Verirsem gözüm çıksın."

"Senin yalnız gözün çıkar ama, benim canımı çıkarırlar.

"Ne, ne yapalım?"

"Bütün paran bankada değil ya."

"Hepsi bankada. Vallahi billahi hep bankada."

"Yalan yere yemin etmekte idmanlısın. Tevekkeli değil bu kadar para kazandın. Beni dinle yavrum. Senin paranın yarısı bankada, anladık ama yarısı da evde. Sus, itiraz etme. Ben her şeyi bilirim. Senin evinde bir demir kasa var."

"Var ama içi boş."

"İçi boş olsun, dolu olsun, sen bana kasanın anahtarını ver bakalım."

"İçi boş vallahi."

"Boş olsun. Daha iyi ya, anahtarı korkmadan ver. Talihimize ne çıkarsa razıyım. Haydi, bekletmeden anahtarı sökül."

Mahmut Bey, bu tehlikeyi savuşturmak için bir çare düşünüyordu. Hayatında birkaç defa müthiş vaziyetlere düşerek hepsinden kurtulmanın yolunu bulduğu için buna da bir çare aklına geleceğini zannediyordu.

"Peki!.. Anahtar potinimin içinde... Biraz kollarımı serbest bırak, vereyim."

Cingöz Recai, Mahmut Bey'in kollarını bıraktı. Mahmut Bey, yere doğru eğildi, elini potinine götürdü fakat, maksadı, karşısında duran Cingöz'ün bacakları arasına girerek birdenbire kaçmaktı.

Elini potininde dolaştırır gibi yaparak, tam ileriye sıçrayacağı sırada, Cingöz Recai, onu bacakları arasında sıkıştırarak bağırdı:

"Hay fare hay! Bak benim karşımda aklına neler getiriyor!"

Cingöz'ün adamları Mahmut Bey'i yakalayarak yere yatırdılar ve ustalarının emri üzerine her tarafını iyice bağladılar, ağzına da, bağırmaması için lastik geçirdiler.

Bu işler yapıldıktan sonra, Cingöz Recai bizzat Mahmut Bey'in üstünü başını aramaya başladı. Her şeyden evvel cebinden para cüzdanını aldı, kendi cebine attı. Sonra, ceketinin cebindeki mendilleri ve sair ufak tefek eşyayı çarçabuk gözden geçirdi, bunların bir işe yaramadığına kanaat getirince, pantolonunu araştırdı. Orada birçok anahtarlar vardı. Bunların hepsini aldı. Muayene etti ve yüksek sesle söylendi:

"Kasa anahtarı şu olacak... Biçiminden belli..."

Bir kibrit çakarak anahtarı iyice gözden geçirdi.

"Öyle ya, ta kendisi... Üstünde meşhur Alman kasa fabrikasının markası var."

Sonra Mahmut Bey'e dedi ki:

"Fakat... azizim... size tavsiye ederim... Bu markadaki kasaları hiç kullanmayınız. Çünkü anahtarsız açılmaları da kolaydır."

Cingöz Recai, gözlerinde izleri belli olan aşikâr bir memnuniyetle anahtarları cebine yerleştirdikten sonra adamlarından bir tanesine hitap etti:

"Ziya... Sen benimle beraber geleceksin..."

Sonra ötekilerine emir verdi:

"Siz bu adamı götüreceğiniz yeri biliyorsunuz. Yalnız dikkat ediniz ki yollarda iz kalmasın!"

Verdiği emrin muvaffakiyetle icra edileceğine emin olan bir amir sükûtiyle, muavini Ziya'yı yanına alarak uzaklaştı.

Cingöz Recai'nin adamları, Mahmut Bey'i karga tulumba yaparak havaya kaldırdılar. Birkaç adım yürüdüler. Yangın yerinin büyük yoldan tamamıyla uzak bir noktasına kadar taşıdılar. Orada, yıkık bir duvarla çevrilmiş, küçük bir viraneye girdiler.

Adamlardan birisi, yüksek sesle söyledi:

"Hamdi... Sen duvarın dışına çık... Bu akşam içeriye

ihtiyatsız giremeyiz. Belki de şüpheyi celp etmişizdir. Git etrafı kolla!"

Hamdi, itaat ederek uzaklaştı.

Cingöz adamlarından uzun boylu bir tanesi, viranenin ortasına geldi. Büyük bir taşı kaldırdı. Sonra yere eğilerek toprağın üstünde bir noktaya kuvvetle bastı. Yeraltından bir çıngırak sesi geliyordu. Uzun boylu adam, birkaç defa o noktaya bastıktan sonra, geriye çekildi, bekledi, arkadaşlarına soruyordu:

"Bu akşam kimin nöbeti?"

"Ahmet'in."

Bu konuşmadan sonra, viranenin ortasından kendi kendine büyük bir kapak açıldı. Uzun boylu adam kapağın başına gelerek bağırdı:

"Merdiveni koydunuz mu?"

İçeriden gelen cevap anlaşılmadı. Uzun boylu adam, arkadaşlarına bir işaret çekince, hepsi birden, Mahmut Bey'i tekrar havaya kaldırarak kapağın başına geldiler ve birer birer, gizli bir merdivenden aşağı inerek Mahmut Bey'i de birlikte taşıdılar.

Merdiven basamakları altı taneydi. Aşağıda, mükemmel elektrikle donatılmış bir oda vardı. Hepsi içeriye girdikten sonra kapak kapandı. Ve dışarıda kalan Hamdi, büyük taşı kapağın üzerine yerleştirdi.

Burası, eskiden yanmış bir konağın zemin altı idi. Cingöz Recai, harikulâde şeylere meftun olduğu için burasını yeraltından elektrik tertibatıyla güzelce aydınlatmış, dayamış, döşemiş, Fatih taraflarında iş yapacağı zaman kendisine çalışma merkezi yapmıştı. Zabıta, Recai'nin o civarda saklanma yeri olduğunu anlamış fakat bütün yangın yerini altüst ettiği halde, orasını bulamamıştı.

Cingöz'ün adamları, aldıkları emir gereği Mahmut Bey'in iplerini çözdüler ve kendisini yatağa yatırarak kulağına dediler ki:

"Sakın korkma! Canın emniyettedir!"

***

Cingöz Recai, yanına aldığı muaviniyle birlikte, Fatih'in aşağı mahallelerine doğru yürüdü.

Yolda soruyordu:

"Ben herifin evini bilmiyorum sen evvela bana evin dört bir tarafını dolaştır!"

Muavini Ziya, Cingöz Recai'yi dar ve karanlık mahallelere soktu. Küçük, iki katlı bir evin etrafında durdular, biraz dolandılar.

Cingöz Recai, her adım attıkça etrafına bakıyor, bir şey ölçer gibi, ağzıyla rakamlar mırıldanıyordu.

Nihayet, muavininin kolunu çekti:

"Pekâlâ, hazırım, haydi!" dedi.

Evin kapısına yürüdüler. Ziya, paltosunun yan cebinden büyük bir ip çıkardı, uçlarını bağladı, bununla bir müddet uğraştı.

Cingöz Recai ellerini ovuşturuyor:

"Senin iplerine ihtiyacım yok, benim yumruklarım var," diyordu.

Bu kelimeleri söyledikten sonra, elini kapının tokmağına götürdü ve kapıyı çaldı.

Bu esnada, muavin Ziya, ustasının arkasına gizlenmiş, hücuma hazır bir canavar gibi soluyarak, elinde iple bekliyordu.

Kapı çarçabuk açılmadı. İçeriden terlikli ayak sesleri geliyor, bir kadının kalın sedası işitiliyordu:

"Huu... Efendi... Biraz bekle…. Entarimi takıyorum… Allah'ın bu vakti nerelerdeydin, ben seni bekledim, biraz da sen beni bekle!"

Cingöz'le muavini gülüştüler.

Mahmut Bey'in karısı, iki serseriyi kapıda iyice beklettikten sonra, koşa koşa kapıya geliyordu. Fakat rezeyi açmazdan evvel kadın bir kere:

"Kim o? Diye sordu. Cingöz, Mahmut Bey'in sesini taklit etmeye çalışarak:

"Estağfurullah!" dedi, kapı açıldı.

Kadın, kocasını görmek ümidiyle, kendisini kanadın arkasında gizlememiş, fakat Cingöz Recai'nin yabancı bakışlarını görünce:

"Aaa... Kim o?!" diye bağırmıştı.

Cingöz Recai, gayet nazik, efendi haliyle dedi ki:

"Hanım teyze... Bendenizi Mahmut Bey gönderdi, kendisinin mahsus selamı var..."

Kadın, bu söze inanarak bağırdı:

"Ne? Kendisi nerede? Niye gelmedi?"

Cingöz Recai, kapının aralığını eliyle biraz açarak daima tatlı bir sesle cevap verdi:

"Müsaade buyurunuz da arz edeyim!.."

Kadın, biraz geriye çekildiği sırada, Cingöz Recai birdenbire kapıdan içeriye daldı ve kadının gırtlağına sarıldı.

Mahmut Bey'in karısı, bir erkek gibi kuvvetliydi. Derhal, bir silkinişte, Cingöz'ün elinden kurtuldu ve avazı çıktığı kadar:

"Aaaa... A dostlar!" diye bağırırken, muavin Ziya kadının göğsüne öyle ağır bir yumruk indirdi ki, Mahmut Bey'in karısı, arka üstü yere yuvarlandı ve kafası merdivenlerin basamaklarına çarparak bayıldı.

İki serseri, kadını derhal sımsıkı bağladılar.

Cingöz Recai muavinine sordu:

"Evde başka adam olmadığına eminsin ya?

"Tabi usta... yoksa başımızı belaya sokturur muyum?"

"Ya bu saatten sonra gelen filan olursa?

"Hayır kimse gelemez... Bu karı koca, para korkusuyla eve gece misafiri kabul etmezler."

"Pekâlâ... Sen şu lambayı al, öne düş. Ben de kadını kucaklayıp yukarı getireceğim."

"Kadına ne lüzum var. Usta."

"Bize lazım o."

Ziya lambayı eline alarak öne düştü. Cingöz Recai, kadını kucaklayarak, muavininin arkasından yürüdü.

Bir kat çıktılar, rastgele bir odaya girdiler.

Cingöz Recai, kadının üstüne eğildi:

"Hu... Hatun... Kendine gel!" diye bağırdı.

Kadın, derin derin nefes alarak inliyor, titriyordu.

Cingöz Recai, konsol üstünde duran bir bardak suyu kadının yüzüne boşalttı. Mahmut Bey'in karısı, soğuk su temasıyla gözlerini açtı, bir müddet nerede olduğunu anlayamadı, sonra, karşısında Cingöz Recai ile muavinini görünce, haykırmak için ağzını açarken, usta hırsız, avucunda hazırladığı bir mendili ağzına tıktı ve çenesini bağladı. Sonra kati bir tavırla ona dedi ki:

"Hatun! Çaçaronluğu bırak! Bana Cingöz Recai derler. Elimden kolay kurtulamazsın. Fakat canını kurtarmak istiyorsan suallerime cevap verebilmen için ağzını açtırırım. Bağıracak olursan şu kamayı göğsüne saplayacağım."

Cingöz Recai bu sözleri söyleyerek cebinden uzun bir İspanyol bıçağı çıkardı. Kadın, bıçağın lamba aydınlığında parladığını gördüğü halde, hiç korku eseri göstermiyordu. Mamafih, Cingöz de hiç korkmayarak kadı-

nın ağzından tıkacı çıkardı:

"Şimdi beni iyi dinle… tabiii, Cingöz Recai sizin eve muhabbet etmek için gelmez, para için gelir. Bunun için…

Kadın, gayet kati bir tavırla Cingöz'ün sözünü kesti:

"Sen Cingöz'sen ben de aptal değilim; sen beni sorguya çekmezden evvel, ben sana bir sual sorayım."

"Sor bakalım."

"Bizim efendi nerede?"

Cingöz güldü:

"Merak etme! Sizin efendi uzaklarda değil. Buradan iki üç yüz adım ötede, bir yatakta rahat rahat uyuyor. Kılına bile dokunmadık. Biz kolay kolay cana kıymayız."

"Anladım ama... Yüz adım ötede nerede?"

"Orasını karıştırma."

"Niçin karıştırmayacak mışım?"

"Ben sana söz veriyorum: Kocan buraya sağ salim gelecek, hiç meraklanma. Yalnız... Sen şimdi bana kasanın yolunu göstereceksin."

Kadın kaşlarını çattı:

"Kasanın yolunu göstermek kaç para eder? Açılmaz ki o."

"Açılmasın. Ben yalnız göreyim yetişir."

"Görmenden ne çıkar?"

"Sen göster. Ben başka bir şey istemiyorum. Kasayı göreyim, buradan kuzu gibi çıkıp gideceğim."

Kadın başıyla ters hareketler yapıyor, daima hemen sinirlenecekmiş bir halde bulunuyordu. Cingöz Recai, bıçağı kadının boğazına yaklaştırarak dedi ki:

"Çok bekletme. Ya yerinden kalkma, yahut bu bıçağı boğazına saplayacağım. O zaman ben kasanın yerini bulurum. İcap ederse bütün bahçeye kürek vurur, mahzeni kazar, onu ele geçiririm. Sen de burada kanlar içinde yüzersin."

Kadın, bu tehditlerin hiçbirine ehemmiyet vermiyormuş gibi güldü:

"Ayol, senin girdiğin evden haberin yok. Burada ne bahçe var ne de mahzen."

"Kasa evin içinde mi?"

"Öyle ya... Şu bitişik odaya gir, orada."

Cingöz Recai, kadının gözlerine dikkatle baktı, yalan söylemediğine hükmederek muavini Ziya'nın elinden lambayı aldı ve dedi ki:

"Ziya! Sizi biraz karanlıkta bırakacağım. Sen burada dur! Odadan ayrılma."

Cingöz Recai lambayı eline alarak, bitişik odaya girdi. Fakat ortada kasa filan yoktu. Duvarda bulunan yüklüklerden birine yaklaşarak kapısını açtı ve içinde büyücek bir kasa gördü.

Serserinin gözleri iştiha ve memnuniyetle parladı. Hemen cebinden kasanın anahtarlarını çıkararak deliğe uydurmaya başladı. Kasa açmakta pek fazla melekesi olduğu için iki dakika içinde kapağı açtı ve içinden deste deste banknotlar, küçük torbalar içinde altınlar ve mücevherat çıkardı. Bütün bunları ceketinin pantolonunun, yeleğinin, paltosunun iç, yan ve arka ceplerine yerleştirdi, kendi kendine gülüyordu.

Fakat tam bu sırada içeriki odadan:

"Ah, ay!" diye keskin bir feryat işitti. Bu ses, muavini Ziya'nın sesine benziyordu. Hemen odadan dışarıya fırladı. Fakat, sofanın merdivenlerinde acele acele koşan bir insanın ayak gürültülerini de işitiyordu. Ne tarafa gideceğini evvela tayin edemedi:

"Ziya! Neredesin?" diye bağırdı.

Cevap alamayınca merdivene doğru koştu, bir daha:

"Ziya!" diye bağırdı.

Sonra geriye dönerek odaya girdi. Muavini Ziya, yüzü koyun yuvarlanmış, yatıyordu. Odada, kadından eser yoktu. Yerde kopuk ip parçaları duruyordu.

Cingöz Recai, muavininin imdadına yetişmeye vakit bulamayarak hemen sokağa fırladı, kadının peşinden merdivenleri dörder dörder atlayarak aşağı iniyordu, fakat basamakların ortasında iken, sokak kapısından dışarıya kadının avazı çıktığı kadar, şöyle bağırdığını işitti:

"Yetişin… a dostlar... koşun... beni öldürüyorlar... kesiyorlar. Mahalleyi Cingöz Recai soyuyor... Bir dakikada gelmezseniz ortalığı yangına verecek... Koşunuz!"

Cingöz Recai, olduğu yerde, sallandı kaldı. Bu çaçaron, yaman kadının feryadı, bütün mahalleyi çın çın öttürmüştü; komşu kapıları açılıyor, ellerinde silahlar ve fenerlerle bütün erkekler sokağa fırlıyorlardı.

Cingöz Recai, derhal sokak kapısına koştu, eşikte duran kadının arkasına bir yumruk vurdu, onu sokağa attı ve kapıyı kapayarak sürgüyü sürdü. Bu işleri yaparken, mahallelinin eve doğru koştuklarını da görmüştü.

Kapıyı kilitledikten sonra, biraz durdu, nefes aldı, aklını başına toplayabilmek ve soğukkanlılığını kaybetmemek için hemen bir sigara yaktı. Taşlıkta bir iki dolaşarak ne yapacağını düşünmeye başladı. Evin etrafını böyle bir tehlikeyi hesap ederek gözden geçirmişti. Fakat, gece karanlığında yanlış görmüş, evin bahçesi var zannetmişti. Bahçesiz evlerden kaçmanın pek güç olduğuna tecrübe ile vakıftı.

Sokakta gürültüler kopuyor, polis düdükleri ötüyor, bekçi sopaları taşları çatlatır gibi vuruyordu.*

Ahali: "Cingöz, Cingöz!" diye haykırıyorlardı.

---

* O dönemde geceleri, sokakları, bekçiler elde sopa beklerlerdi.

Cingöz Recai, şöhretinin her tarafa yayılmış olmasına sevinerek, büyük metanetle yürüdü, yavaş yavaş merdivenleri çıktı ve muavininin bulunduğu odaya girdi.

Ziya hala yüzükoyun yatıyordu.

"Hey!.. Sersem tavuk!.. Kendine gel be!.. Bir kan ile baş edemedin ha... Kalk ulan!..-

Muavininin yanına yaklaşarak eğildi, hemen nabzını tuttu. Bereket ki yaşıyordu, ölmemişti. Başından hafif kan sızıyordu. Cingöz Recai, biraz evvel kadını ayırtmak için döktüğü suyun artığını Ziya'nın suratına boşalttı.

Muavini, yerde çırpınarak başını kaldırdı, Cingöz'ü görünce hazin bir tavırla:

"Usta!" diye bağırdı.

Cingöz Recai, en sakin tavrıyla muavinine sondu:

"Yaralı mısın Ziya?"

"Bilmem... Karı bir şey vurdu kafama ama..."

Kibar serseri, muavinini çarçabuk muayene etti ve başının arkasında kalın demirle açılmış bir cilt yarası gördü, sonra geriye dönerek yerdeki ipleri aldı ve düşündü: "Bu karı nasıl bu işi yapabildi?"

Ziya: "Karanlıkta kalmıştık... Birdenbire..." diye anlatmaya başlarken durdu, zira sokağın gürültüsü çok çıkıyordu; bütün mahalleli kapıya dolmuş, inceli kalınlı seslerle haykırışıyorlardı:

"Kapıyı kıralım; kapıyı kıralım!-

Cingöz Recai aldırış etmedi. İpleri tetkik ile meşguldü. Sonra, birden başını kaldırarak Ziya'ya hitap etti:

"Sersem; altı senedir yanımda çalışıyorsun. Hâlâ sana şu altı numaralı gemici düğümünü öğretemedim. Karıyı bağlamışsın. Yüz kere söyledim; dört ilmik yaptıktan sonra ipin bir ucunu koltuk altından geçireceksin. Yoksa sağlam olmaz."

"Usta... Aceleye gelmiş."

"Budala! Bizim işler tabii acele olur. Marifet acele yapmakta. İnsan bağlamak kolay mı? Her işin bir usulü var. Eğer usulünde bağlamazsan kuvvetli bir adam bağlarını koparabilir. İşte misali. Fakat cezasını ben çekeceğim, kaçacak yer yok. Yakayı ele vereceğim."

Ziya, mahcup bir vaziyette sükût etti.

Cingöz, hakaret eder bir tavırla:

"Seni muavinlikten azlettim!" dedi.

Sokakta kıyamet kopuyordu. Ahali: "Polis geliyor! Komiser geliyor!" diye bağrışıyorlardı.

Mahmut Bey'in karısının sesi işitildi:

"Odada lamba yanıyor, herifler içeride!"

Birkaç ses daha duyuldu:

"Koş komiser bey!"

"Kırın kapıyı!"

Komiser bağırıyordu:

"Yahu! Gürültü etmeyin! Kaçılın kanun vazifesini yapar!"

Cingöz Recai bu sesleri işittikçe, nedense pek keyifleniyordu. İçinde endişe yok değildi, yakalanmak ihtimali onu üzüyordu, fakat müthiş bir vaka karşısında hissedilen korkuyu duymuyordu.

Muavinine dedi ki:

"Git! Evin arka tarafını bir daha gözden geçir! Muhasara ettiler mi? Kaçacak bir yer var mı? Haber getir!"

Ziya sendeleyerek odadan çıkınca, Cingöz Recai, minderin üstüne yatar gibi uzandı, bir sigara daha çıkardı, sokaktaki patırtıları işitmiyormuş gibi derin bir hülyaya daldı. Sigarasının dumanlarından halkalar çıkarmaya uğraşıyordu. Onu bu halinde görenler yemekten sonra uyku şekerlemesi yapmak isteyen müsterih, kaygısız, mesut bir adam zannederlerdi.

Muavin Ziya, odaya dönerek üzgün bir halde anlattı:

"Usta, arka tarafı bu evin kapalı. Farelerden başka dışarı kimse çıkamaz?"

Cingöz Recai başını salladı. Yerinden kımıldamadan kolunu odanın bir köşesine uzatarak Ziya'ya bir raf gösterdi:

"Baksana şuraya... Kahve tepsisiyle bir ispirtoluk* var. İspirtoyu yak, ikilik cezveyi sür, birer kahve içelim!"

"Aman usta, evi başımıza yıkıyorlar kahve içmenin sırası mı?"

"Ben sana cezveyi sür diyorum, üst tarafına karışma! Nasıl olsa yakayı ele verdik, darağacına gitmeden birer şekerli kahve içelim?"

Ziya ustasının alay ettiğini anladı; fakat Cingöz Recai kahve içmek arzusunda ısrar ediyordu. Ziya, sokaktaki patırtıdan kulağını hiç ayırmayarak rafa yürüdü, ispirtoluğu aldı, yaktı, cezveyi sürdü.

Sokak kapısının tokmağı, üst üste, müthiş bir gürültü ile vuruluyor; komiser bağırıyordu:

"Hey... Cingöz! Cingöz! Aç kapıyı yoksa senin gözünü patlatırım!"

Cingöz Recai bu tehdidi işitmemiş gibi muavinine emir verdi:

"Şekeri fazlaca koy!"

Fakat Ziya'nın korkudan eli titriyordu.

Muavininin bu titremesini gören kibar serseri yavaş sesle güldü:

"Hay sersem hay! Mahallenin komiserinden mi korkuyorsun? Kapıya gülle atar gibi tokmağını vuruyor!"

---

* Kahve pişirmekte kullanılan ve ispirto denilen bir cins gaz kullanılan küçük ocak.

"Patlasın!

Sokakta komiser haykırıyordu:

"Kapıyı açın, kapıyı! Kanun namına size emrediyorum!"

Cingöz Recai dayanamadı, yerinden kalktı perdeyi açarak pencereden bağırdı:

"Senin kanunun bana vız gelir!"

Bu cevap üzerine, sokakta bir gürültü, bir vaveyla, bir haykırıştır koptu.

Ahali avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

"Yahu! İçinizde erkek yok mu? Şu kapıyı kıralım be!"

Aradan çok geçmeden sokak kapısına taşlar, baltalar, kazma küreklerle vurulmaya başladı.

Ziya, kahveyi pişirmiş, fakat korkudan cezvenin yarısını fincana değil tepsiye boşaltmıştı.

Cingöz güldü:

"Ne tavuk ruhlu adamsın be! Oh olsun, kahveden mahrum ol, benim fincanı getir bakalım."

"Usta kapıyı kırıyorlar, iki dakika sonra tepemize binecekler!.."

"O kapı iki dakikada kırılmaz. Tam 1308* yapısı. Ben sürgüyü çekerken muayene ettim: Halis kalın meşe! 1310** depremine bile dayanmış. Komiser yumruğuna mı tahammül etmeyecek!"

"Usta yumruk değil, balta vuruyorlar!"

"Sende bu korkaklık bulundukça hiçbir baltaya sap olamazsın!"

Cingöz bu sözleri söylerken kahveyi de pofurdata, pofurdata içiyor: "Oh şimdi zihnim açılmaya başladı. Belki sıvışma için aklıma bir çare gelir!" diyordu.

---

* 1308 Rumi yılı yani 1894 Miladi yılı.

** 1310 yani 1896 depremine.

Kahvesini hiç telaş etmeden bitirdi, ayağa kalktı, esnedi, gerindi, oda kapısına doğru yürüdü ve muavinine:

"Arkamdan gel bakalım..." dedi.

Merdivenleri inmiş, taşlığı geçmiş, sokak kapısına doğru yürüyordu. Kapıyı açacak diye Ziya'nın yüreği hopladı. Fakat ustasının delice şeyler yapmayacağına emindi.

Sokakta gürültü devam ederken Cingöz Recai muavininin kulağına fısıldadı:

"Elektrik fenerini yak!"

"Usta yanıma almadım!"

"Hay Allah belasını versin benim de fenerim yok. Biz ne sersem herifleriz be!.. Bu dangalaklık bizde devam ederse çok geçmez elimizden bu mesleği alırlar. Bir kibrit çak!"

Ziya bir kibrit çaktı. Cingöz Recai, sokak kapısının sol tarafında, bir tek kanatlı tahta kapıyı itti, muavinine:

"Gel!" dedi.

Burası bir kömürlüktü. Hiç penceresi yoktu. Cingöz Recai bir kibrit daha çaktırarak etrafa bakındı. Bir köşede kömürler yığılıydı. Diğer köşede ağız ağıza dolu üç çuval duruyordu. Muavinine bunları gösterdi:

"Haydi bakalım... Şuradan bana irisinden sekiz okka meşe kömürü tart!"

Ziya ustasının sözlerini anlamadan bakıyordu.

Cingöz, muavininin ensesine bir tokat vurdu:

"Aptal! Maksadımı hâlâ keşfedemedin mi? Şu çuvallardan iki tanesini boşalt!"

Ziya, yine çok bir şey anlamadan ustasının emrini yerine getirdi, çuvallardan iki tanesini boşalttı.

Cingöz yine emir verdi:

"Çakıyla çuvallara ikişer üçer küçük delik aç! Pek büyük olmasın... Hah... Şöyle... Öteki çuvala da... Tamam!.."

Muavini bu işleri bitirince, usta hırsız çuvallara doğru ilerleyerek söyledi:

"Şimdi sen çuvalın bir tanesinin içine gir. Ağzını burnunu o deliklere daya, rahat nefes al, hiç kımıldama!"

Şaşkın şaşkın bakınan Ziya'yı kolundan tuttu, çuvallardan birinin içine soktu, başın, indirdi, sırtının üstüne iki kürek kömür koydu. Bu suretle çuvalın kömürle dolu olduğu zannedilecekti. Kendisi de öteki çuvalın içine girdi eteğine doldurduğu kömürleri, teker teker yavaşça arkasına dizdi. Ağzını açılan deliklere dayadı. Sonra yavaş sesle mırıldandı:

"Ziya!"

"Efendim!"

"Rahat mısın?"

"Rahatım usta! Bilseydim, bizim evde de kömür çuvalında yatardım. Sen nasılsın usta?"

"İç güveysinden halliceyim. Burnumun içi kömür tozundan soba borusuna döndü. Şimdi komiserin kapıyı çabuk kırmasına dua etmeli!"

"Ya içeriye giremezlerse biz sabaha kadar burada mı yatacağız?"

"Bizim meslek erbabı her zaman kuş tüyü yatakta yatmaz ya."

"Peki içeri girip de bizi burada yakalarlarsa... Hem ilk dalacakları yer kömürlüktür."

"Öyle bir şey olursa sana bir akıl öğreteyim; çuvalın dibinde kömür tozu vardır. Avuçlarını doldurursun. Eğer çuvalı açmaya kalkan olursa gözlerine bir avuç tozu yapıştır, revolveri çek, havaya iki el silah at, fırla! Göreceksin ki hepsi korkudan yere oturacaklar!"

"Usta bu güç iş! Beni muavinlikten azlettiğine çok iyi ettin! Bereket versin ki..."

Sözünü tamamlamadan sokak kapısının müthiş bir

gümbürtüyle ardına kadar yıkıldığı işitildi ve bir dakika içinde, ev taşlığına ahali doldu.

Kimi: "Yukarıya!"

Kimi: "Kapıyı bekleyelim!"

Kimi: "Bodruma inelim.

diye bağırıyordu. Mahmut Bey'in zevcesinin sesi işitildi:

"Bizim evin bodrumu yok, evvela kömürlüğe bakalım."

Komiser bağırdı:

"İşi olmayanlar çıksın. Ahmet Efendi sen kal. Elinde balta ile kazma olanlar da kalsın. Bu kişilerden başka herkes dışarıya! Bekçi baba sen kapıda bekleyeceksin. Kuş uçurma! İçeri dışarı yok! Haydi... Gelin bakalım şu kömürlüğe! İhsan Efendi, Şakir Efendi! Siz merdiven başından ayrılmayın."

Komiser bir elinde fener, öteki elinde revolverle, arkasında üç polis ve mahalleden iki erkekle kömürlüğe girdi. Feneri havaya kaldırarak, aşikâr bir tereddütle etrafına göz gezdirdi.

"Burada kimseler yok!" diye mırıldandı.

Polislerden biri:

"Şu çuvalların arkasına da bakalım, komiser bey!" dedi.

Kafile, seri adımlarla çuvallara doğru yürüdü. Polislerden ikisi, çuvalları çekiyor, sürüklüyor, arkalarına bakıyorlardı.

Kömürlüğün dört tarafı arandı, hiç kimse bulunamayınca, hepsi birden oradan çıktılar, merdivenlere doğru yürüdüler. Yukarı kata çıktıkları ayak sesinden anlaşılıyordu.

Cingöz Recai, birden çuvallardan dışarıya fırladı. Muavini de ona uydu. Usta hırsız alçak sesle emir verdi:

"Al çuvalı eline tıpış tıpış arkamdan gel!"

Cingöz Recai de kendi çuvalını eline aldı, çıt yapmadan kömürlüğün kapısına geldiler. Cingöz durdu. Kapının aralığından dışarıyı gözetledi. Sokak kapısının eşiğinde yalnız bir bekçi duruyordu. Sokakta gürültü kalmamıştı. Taşlıkta da hiç ses yoktu; herkes yukarı çıkmıştı. Cingöz Recai, muavininin kulağına fısıldadı:

"Şimdi şu ahmak herifi çuvala sokmak lazım."

"Hangi ahmak herif usta!"

"Bekçi! Şimdi... yavaşça... kömürlükten çıkacağız... Sokak kapısının kanadı arkasına gizleneceğiz. Avucumda bir avuç kömür tozu var, ben bunu birdenbire bekçinin suratına atacağım, sen hemen elindeki çuvalı herifin başına geçir, suratına da bir yumruk yerleştir, elinden sopasını alalım, sonra, yallah! Haydi bakalım!"

Cingöz kömürlükten çıktı, yavaşça sokak kapısının kanadı arkasına gizlendi. Muavini de yanında idi. Kapının aralığından sopasına dayanmış bekçinin gölgesi görülüyordu.

Cingöz Cingöz Recai, böyle zamanlarda ani karar vermeye alışkın bulunduğu için hemen ileri atıldı ve avucundaki kömür tozunu bekçinin yüzüne savurdu. İhtiyar Kürt, neye uğradığını anlamadı.

"Ha... Hu..." gibi tuhaf sesler çıkararak ellerini yüzüne kaparken, Ziya, bekçinin üstüne atılarak çuvalı adamın başına geçirdi ve yüzüne şiddetli bir yumruk vurdu.

Bekçi, arka üstü sendeleyerek, evin taşlığına yuvarlandı. İki serseri, var kuvvetleriyle sokağa fırlayarak koşmaya başladılar. Fakat köşeyi dönmeden, gürültüyü işiten mahalleli evden dışarıya uğramış, polislerle birlikte peşlerine takılmışlardı.

Cingöz Recai ile muavini yangın yerlerine doğru saptılar. Artık oraya geldikten sonra, saklanma yerlerine yetişmek kolaydı. Fakat arkadan koşan polisler bir

iki el silah da atmışlardı.

İki serseri çarçabuk viraneliğe geldiler, taşı kaldırıp düğmeye bastılar ve açılan kapaktan içeriye daldılar.

* * *

Cingöz Recai, saklanma yerine girer girmez karşısına çıkan Mahmut Bey'in elini sıktı:

"Azizim... Yaman bir karın varmış... Başımıza çok iş açtı... Az kaldı yakayı ele veriyorduk!"

Ve, bir sandalyeye oturarak, tatlı bir hikâye gibi, başından geçenlerin hepsini anlatmaya başladı.

Sonunda adamlarına hitaben dedi ki:

"Ben iki saat sonra buradan çıkacağım. Siz artık burayı tahliye ediniz. Zira Mahmut Bey'i serbest bırakacağız, o bizi haber verir."

Mahmut Bey, kederli bir hareketle itiraz etti:

"Hayır hayır... Merak etme..."

"Ne olur olmaz... Sen eve girince kasanın dibine darı ekildiğini görür, burasını zabıtaya haber verirsin. İhtiyat her şeyden iyidir."

Ertesi gün öğleye doğru, Fatih ahalisi, yangın yerinde, sımsıkı bağlanmış, ağzı tıkanmış bir adam buldular.

Bu adam, Mahmut Bey'di. Zabıtanın sorgularına cevap verdi ve başından geçenleri anlattı.

Fakat, yangın yerinde, Cingöz Recai'nin saklanma yeri vaktiyle tahliye edilmiş olduğu için serserilerin izine rast gelmek mümkün olamadı.

SON

CİNGÖZ RECAİ,

FANTOMALARA,
ARSEN LÜPENLERE TAŞ
ÇIKARAN,

CİN OĞLU CİN,

ÇAPKIN VE KİBAR

BİR İSTANBUL SERSERİSİDİR.

SERGÜZEŞTLERİNİ OKURKEN
İNSANIN PARMAĞI
AĞZINDA KALIR.